

RAPPORT

Ulandskonference afholdt af Økologisk Landsforenings Ulandsudvalg med støtte fra DDRN, Merkur, Solhjulet og Aurion

"Hvordan U-landene kan få gavn af det voksende økologiske marked"

Afholdt på Københavns Universitet, Geologisk Institut, Geocenter,
Øster Voldgade 10, 1350 København K
København, Danmark
27. maj 2008

Baggrund:

Det økologiske marked i Danmark er i voldsom vækst. Der er gennem de senere år påvist store stigninger i salget af økologiske produkter. Der efterspørges også økologiske produkter, som ikke kan produceres i Danmark eller Vesten, hvilket giver muligheder for, at lande med andre klimaer og landbrugsafgrøder med opbygning af en økologisk produktion vil kunne tilbyde produkter til de vestlige forbrugere.

I ulandene oplever småbønderne, at de med deres små produktioner med en konventionel dyrkningstilgang bliver afhængige af eksterne input som såsæd og kunstgødning – og med risiko for at jorden forarmes. Økologisk produktion med flere afgrøder i samdrift giver synergi og en mangfoldighed, som er med til at opbygge jordens frugtbarhed, øge udbyttet og gøre dyrkningssystemerne mere stabile.

Så der er incitament for ulandsbønder til at dyrke økologisk: dels pga. øget fødevarerikkerhed, dels pga. eksportmulighederne. Formålet med konferencen var at nå frem til konkrete forslag til, hvordan ulandene kan få større nytte af det voksende økologiske marked i Vesten.

Program:

For at belyse hvilke muligheder og barrierer der er for at udvikle samhandlen mellem ulande og vesten inden for den økologiske fødevarersektor, blev conferenceprogrammet delt op i tre temaer:

Tema 1: Hvad er der behov for i ulandene vedr. økologi

Tema 2: Hvad gøres fra dansk side allerede - og hvilke muligheder er der for at gøre noget?

Tema 3: Set fra de danske aftageres side – hvad efterspørges og kræves?

Til at belyse hvad der er behov for i ulandene vedr. økologi, var der to internationale oplægsholdere, som på engelsk talte om:

Tema 1: Hvad er der behov for i ulandene vedr. økologi

Oplæg 1: - **Opportunities and constraints for developing country exporters**
- **Fair trade - is it fair?**
- **Climate change and organic agriculture**
v/ Alexander Kasterine, Senior Market Development Adviser (Trade and Environment), International Trade Centre (UNCTAD/WTO)

Oplæg 2: - **Developing country needs and experiences with organic farming**
- **Organic farming and food security**
v/ Louise Luttkholt, Strategic Relations Manager, IFOAM

Alle øvrige oplæg blev afholdt på dansk.

Tema 2: Hvad gøres fra dansk side allerede - og hvilke muligheder er der for at gøre noget?

Oplæg 3: **Hvilke muligheder er der for at støtte ulandene i at drage nytte af de øgede markedsmuligheder?**
v/Hanne Carus og Janne Schnider, DANIDA

Oplæg 4: **Hvordan støttes økologi i ulandene? Hvilke erfaringer har Folkekirkens Nødhjælp?**
v/Mette Lund Sørensen, Folkekirkens Nødhjælp

Tema 3: Set fra de danske aftageres side – hvad efterspørges og kræves?

Oplæg 5: **Hvor ser detailhandlen muligheder for ulandene for at få gavn af det voksende marked? Hvad bør DK gøre?**
v/ Christina Udby Hansen, Økologisk Landsforening

Oplæg 6: **Hvor ser importørerne/grossisterne muligheder for ulandene?**
v./ Sven Jensen, Solhjulet og medlem af Økologisk Landsforenings Ulandsudvalg

Derefter fulgte 2 timers **Debat/workshop** med det formål at formulere konkrete forslag til, hvad Danmark kan/bør gøre, og hvordan vi kommer videre med disse konkrete forslag. Konferencedeltagerne blev inddelt i seks grupper, som hver præsenterede deres forslag til, hvad Danmark bedst muligt bidrager til, at ulandene får øget gavn af de voksende markeder for økologiske fødevarer i vesten. Derefter var der opsummering.

Deltagelse:

I alt 67 var tilmeldt deltagelse, 60 mødte op. Undtaget de udenlandske oplægsholdere og nogle internationale studerende fra KU LIFE, så var det danske deltagere på konferencen. Flertallet enten har været eller er aktive i forhold til et eller flere ulande, hvilket var til stor gavn ved den afsluttende workshop.

Kommunikation:

Forud for konferencen blev den annonceret via DDRNs hjemmeside og nyhedsbrev, Økologisk Landsforenings hjemmeside og nyhedsbrev, gennem diverse netværk mv. Ydermere blev der udarbejdet en pressemeddelelse om konferencen, både før og efter konferencens afholdelse.

Powerpoints fra oplægsholderne kan ses og downloades på www.okologi.dk, lige som opsummeringen fra workshop-arbejdet (se desuden appendiks 2) og de bearbejdede anbefalinger for det videre arbejde fra Ulandsudvalget i Økologisk Landsforening.

Opfølgning:

Efter at have taget de seks oplæg til sig og set på forslagene fra de seks gruppers arbejde i workshoppen, har Ulandsudvalget formuleret følgende anbefalinger til målretning af det videre arbejde for at skabe kontakt og muligheder for eksport af ulandenes økologiske landbrugsprodukter til vesten:

- Økologisk landbrugsproduktion i ulande skal fremmes – for at sikre non/lavininput og miljørigtig landbrugsproduktion. Det mindsker bondens afhængighed af andre, og øger dyrknings sikkerheden. Samtidig øger det jordens frugtbarhed og bidrager positivt til den globale CO₂-udledning. Den økologiske landbrugsproduktions **primære mål er at sikre lokalbefolkningen en sikker, alsidig og ernæringsrigtig kost.**
- Økologisk landbrugsproduktion i ulande udbredes bedst gennem projekter, hvor der er fokus på træning af lokale undervisere, *farmer field schools* mv. – så det gode eksempel kan udbrede viden og give uddannelse i økologiske dyrkningsmetoder.
- Økologisk landbrugsproduktion i forhold til mulig eksport skal tage udgangspunkt i støtte til organisering af de økologiske bønder.
- Eksport af økologiske fødevarer skal ses som en katalysator, der sætter de økologiske produktionsmetoder i et positivt lys hos både ulandets politikere (i form af eksportindtægter), og hos dets bønder (der får en ekstra indtægt). Eksport fra én hektar fører måske til omlægning af ti ha (både bondens egne konsumafgrøder og via naboeffekten).
- Samhandel mellem danske importører og eksportører i ulande (i form af sammenslutning af bønder eller lokal fabrik/handelsfirma), skal fremmes og kan støttes af Danidas B2B-midler.
- Certificering: Det er afgørende, at bønderne og eksportørerne i ulandene er troværdige, så de vestlige aftagere har tillid til produktionen. Samtidig må certificeringen ikke koste de økologiske småbønder så meget, at eksport af økologiske produkter i praksis ikke vil være mulig eller ikke vil give et rimeligt udkomme til bonden. Fair Trade certificering er ikke den endegyldige løsning. Certificeringen er kun vigtig i eksport øjemed.

U-landsudvalget i Økologisk Landsforening vil arbejde videre med disse anbefalinger og indgår gerne i samarbejde med andre danske og udenlandske aktører for at udmønte dem.

Appendix 1:

Endeligt program:

9.00 – 9.30 Ankomst og registrering (*kaffe*)

9.30 - 9.40 Velkomst og indledning
v/Birthe T Jacobsen, BIOService, medlem af Økologisk Landsforenings Ulandsudvalg

Ordstyrer: Chefkonsulent Christina Udby Hansen, Økologisk Landsforening

Tema 1: Hvad er der behov for i ulandene vedr. økologi:

9.40 – 10.30 - **Opportunities and constraints for developing country exporters**
- **Fair trade - is it fair?**
- **Climate change and organic agriculture**
(oplægget holdes på engelsk)
v/ Alexander Kasterine, Senior Market Development Adviser (Trade and Environment)
International Trade Centre (UNCTAD/WTO)

10. 40 – 11.20 - **Developing country needs and experiences with organic farming**
- **Organic farming and food security**
(oplægget holdes på engelsk)
v/ Louise Luttikholt, Strategic Relations Manager, IFOAM

11.20 – 11.30

Tema 2: Hvad gøres fra dansk side allerede - og hvilke muligheder er der for at gøre noget?

11.45 – 12.10 **Hvilke muligheder er der for at støtte ulandene i at drage nytte af de øgede markedsmuligheder?**
v/Hanne Carus og Janne Schnider, DANIDA

12.10 – 12.30 **Hvordan støttes økologi i ulandene? Hvilke erfaringer har Folkekirkens Nødhjælp?**
v/Mette Lund Sørensen, Folkekirkens Nødhjælp

12.30 – 13.30 *Frokost*

Tema 3: Set fra de danske aftageres side – hvad efterspørges og kræves?

13.30 – 13.45 **Hvor ser detailhandlen muligheder for ulandene for at få gavn af det voksende marked? Hvad bør DK gøre?**
v/ Christina Udby Hansen, Økologisk Landsforening

- 13.45 – 14.00 **Hvor ser importørerne/grossisterne muligheder for ulandene?**
v. Sven Jensen, Solhjulet og medlem af Økologisk Landsforenings Ulandsudvalg
- 14.00 – 16.00 **Debat/workshop** med det formål at formulere konkrete forslag til, hvad Danmark kan/bør gøre, og hvordan vi kommer videre med disse konkrete forslag.
- 16.00 – 16.30 **Opsamling og afslutning**

Gennemført med støtte fra:

Appendix 2:

Hvordan ulandene kan få gavn af det voksende økologiske marked

Ulandskonference den 27. maj 2008 i København

Opsamling fra gruppernes workshoparbejde:

Formålet med konferencen er at nå frem til konkrete forslag til, hvordan ulandene kan få større nytte af det voksende økologiske marked i Vesten.

Nedenstående er det umiddelbare resultat af workshoppen:

Gruppe 1: (bl.a. Klaus Sall)

		Lokal certificering			
		Case: Uganda			
		Formål: Styrke småbønders økologiske production og adgang til europæiske markeder			
Uganda Interessenter?	Uganda: Aktør?		Kapacitetsopbygning	Danske aktører	Danske Interessenter
Forarbejdningsvirksomheder Grossister	Producenter Landboorganisationer		Participatory Learning	Økologisk Landsforening Certificeringsfirma	Solhjulet Urtekram Thise Irma/COOP

Gruppe 2 (på engelsk): (bl.a. Alexander Kasterine, Mette Vaarst og Birthe Thode Jacobsen)

Policies:

- Abandon disincentive policies
- Favourable import regulation
- Dialogue with Danish representatives in the EU-committee on OA involved in revising the EU regulation on OA, especially the import regulations
- How to build ?? support for OA?
- Create in government/local governments: involvement + ownership/participation

Markets:

- How to ensure product quality
- How will market requirement change? – From retailer? From standard setters?
- Storytelling Element needs to be clarified – it's extend, it's use/appropriate application? – Making issues personal & "selling"
- Specialized products – local varieties for export
- Ideas for product refinement/improvement – ex. (re)design & integration of local materials
- How do we get to commercially interesting levels of production?

OA movement:

- Development of OA movements
- ?? of Organic DK DC Communities: Closer contact/exchange of experience with sister organisations in DC's -> local lobbying, training of persons ect.
- Where are those farmers left who are not organized?
- Connection to other movement NGO's: social, environmental
- National organic organisations substantially involved – ownership & participation in bringing principles into practice on local conditions/context.

Awareness/Advocacy:

- Counter AGRA show success
- Information campaign Organic agriculture vs. conventional
- Co-operation and co-funding btw. DANIDA & NORAD of research projects on organic agriculture, food security & climate change with focus on sub-s. Agriculture
- Guide to alternative views on Africa – book or leaflet?, Theme-story as agent for international understanding
- Co-operation & information exchange on value addition in organic cotton & textile production (Zambia, Uganda and Kenya).

Cert/Label/Identity:

- Labelling, standard settings...?
- Certification – also to create "identity" & awareness, - owned by farmers, - democratic approach
- Problems: - Certification, Scale, Production and distribution
- Fokus/need: ICS organisation/certifications
- Danish EPOPA funded
- Fokus/need: Linking exporters and importees support to producers delivering
- Linking smallholders to market → associations
→ contract farming
- Development & strengthening of farmer organisation, certification & in-conversion products

Food first:

- Pre-condition to export – Local food first
- Export product production combined with prod. to local food market also a responsibility of the "initiating importer" ("feed back")

Education:

- Sub-Sahara Africa: workshop on organic & fair-trade textile production – with Northern market actors & NGOs (to secure development aspects)
- How to strengthen organic in Agricultural Universities
- B2B where DANIDA & NORAD + companies help fund farmer education & training
- How to strengthen OA knowledge amongst farmers?
- Education needs – collaboration on training, - organic principles highlighted
- Combining need with skill – fx. Workshop producing handcraft also double as teaching centres for youth i.e. toys
- How to startup of project – perhaps a practical guide/ABC/possibility of sparring within a workgroup?

Gruppe 3: (bl.a. Inge Lis Dissing, Agnete Friis)

Fokus: Lokal fødevarerforsyning – Organisering af landmænd

Uddannelse: Farmers Field Schools – Model farmers

Certificering sekundært – økonomisk gulerod senere

Uganda-model

NGO'ere styrke i civilsamfund

Statslige donorer arbejder i institutionsopb.

Gruppe 4: (bl.a. Henrik Platz, Åge Dissing, Susanne Mortensen (m.fl.))

Titel: **Fælles national certificering**

Mål: Certificering økonomisk tilgængelig for småbønder

Tilstand at opnå: Bønder skal frit kunne tilvælge at eksportere økologisk grønt og frugt

Aktører: Lokale landbrugsorganisationer

- Tilpasse system lokalt
- Formidle lokalt
- Egenkontrol

Igangsætter: Ulandsnetværket i Økologisk Landsforening + lokale NGO'ere

Titel: **Lobbyisme**

Formål: Påvirke danske politikere, NGO'ere, DANIDA mv., 3. verdens ambassader – til at indtænke økologi i fattigdomsbekæmpelse

Tilstand: Få økologiske dyrkningsmetoder implementeret i den danske bistand

Igangsætter: Ulandsnetværket

(Stikord fra brainstorm: gøre certificering lettilgængelig, støtte til certificering, mad eller penge?).

Gruppe 5: (Susanne Haun, Sven Jensen)

Titel: **Økologisk tobak**

Formål: Undervisning i økologi/ generelt, Producere et mindre sundhedsskadeligt produkt – måske endda sundt?, Plantens formål foruden tobak eks. Grøngødning, skadedyrskæmpelse, Farmer Field Schools, kredsløb, skabe arbejdspladser

Ønsket tilstand opnået: Økologisk bevidste familier som lever under sociale gode vilkår, jordens frugtbarhed, tilfredsstillende markedets i vesten

Involverede aktører: Producenter i U-lande, undervisere/trænere, historiefortæller, importør, eksportør, konsulent/donator, lokal tobaksekspertise- hvor?

Hvem igangsætter: Importør, lokal tobaksekspertise

Gruppe 6: (Martin Jørgensen, Henrik Egelyng, Poul Rye Kledahl, Frode Hjort Gregersen, m.fl.)

Titel: Lokal certificering offentlig/privat

Formål: Kapacitetsopbygning

Tilstand: Programsamarbejdsland med lokal kapacitet til billigere og bedre certificering (med ISO rabat)

Aktører: Lokal ministerium + Danida opbygnings assistance + certificering – indstil at det er med rabat.

Appendix 3:

DELTAGERLISTE

Fornavn	Efternavn	Titel
Stephen	Abban	Studerende LIFE
Susanne Møller	Andersen	Programkoordinator, Caritas Danmark
Camilla	Andersen	Kaffeklubben c/o Mellempfolkeligt Samvirke
Agnieszka	Balcerzak	Studerende LIFE
Dorthe	Birkmose	Fhv. kursusadministrator
Lars	Birksom	Camp-ejer i Gambia
Pernille Skaarup	Birksom	Camp-ejer i Gambia
Mogens	Biune	Senior rådgiver
Simon	Bolwig	Projektforsker
Marie Therese	Budolfsen	Cand.scient.soc
Hanne	Carus	Danida
Faith	Chin	Stud. Merc. Int
Vibecke	Christiansen	Cand. hort
Bente	Dahl	Medlem af Folketinget (RV)
Inge Lis	Dissing	U-lands frivillig
Aage	Dissing	U-lands frivillig
Henrik	Egelyng	Ph.D., udviklingsforsker
Nanna	Fournaise	Agronomi-studerende
Agnete	Friis	Informationsmedarbejder
Maria	Gjerding	Projektleder
Frode hjort	Gregersen	Økologisk landmand
Kristina	Grosmann Due	Konsulent
Jette	Hagensen	projektmedarbejder
Christina Udby	Hansen	Chefkonsulent, Økologisk Landsforening
Poul	Hansen	Direktør
Åse	Hansen	Lektor
Birthe Thode	Jacobsen	Konsulent
Helle Ansine	Jensen	Studerende
Sven	Jensen	Solhjulet
Martin	Jørgensen	Direktør
Christine	Kann	Studerende, Sundhedskommunikation Suhrs seminarium
Alexander	Kasterine	The International Trade Centre
Mette	Kjær-Hansen	Studerende
Paul Rye	Kledal	Assistant professor
Sarah	Kondrup Sørensen	Professionsbachelor i ernæring og sundhed
Birgitte		
Wiedemann	Larsen	Akademisk medarbejder, Cand. Agro.
Bjarne	Larsen	Landmand og formand for Ulandsudvalget
Malene	Lerche	Ernærings- og husholdningsøkonom
Louise	Luttikholt	Strategic Relations Manager
Morten	Mikkelsen	Erhvervsrådgiver - cand merc IMM
Susanne	Mortensen	
Sofie Husby	Munch	Projektmedarbejder
Ellen	Nielsen	Produktudvikler
Erik	Nielsen	Direktør

Henrik	Nygaard	Projektkonsulent
Myles	Oelofse	PhD Studerende
Joachim	Offenberg	PhD
Søren Sommer	Pedersen	Landbrugstekniker
Panneerselvam	Peramaiyan	Mr
Henrik	Platz	Redaktør og udvikler
Maiken	Pollestad Sele	Rådgiver og projektleder
Jesper Juel	Rasmussen	Programkoordinator
Laure	Roujean	Studerende LIFE
Klaus	Sall	Rådgiver
Devendra	Shrestha	Studerende LIFE
Claus	Skytt	Erhvervskundechef
Kaj Lund	Sørensen	Journalist
Mette Lund	Sørensen	Rådgiver, Folkekirkens Nødhjælp
Yoko	Takishita	Studerende LIFE
Mette	Thyssen	Erhvervsrådgiver
Tina	Unger	Centerleder
Jeanette	Vollmer	Biolog